

# Evde yararlanılabilecek düşünceler

Ortaokulda:

## 6-8 Sınıflarında

# Çocuğunuza okumayazma ve aritmetikte yardımcı olmak

6 8 S 0

**national literacy  
and numeracy week**

Bu broşür, anababalara ve bakıcılara, büyümekte olan çocuklarını ortaokulda okumayazma ve aritmetikte desteklemeleri için yardımcı olmak üzere yayımlanmıştır. Destek ve teşvikiniz, çocuğunuzun eğitimi için yaşamsaldır.



## Okumayazma nedir?

Okumayazma, bilgileri okuyup kullanma ve bir dizi duruma uygun olarak yazma yeteneğidir. Modern teknolojiyi anlayarak kullanma yeteneğini de içerir. Okumayazma, konuşma, dinleme, izleme, düşünceleri anlatma, araştırma ve eleştirel düşünmede olduğu kadar okumada ve yazmada da birçok beceriyi içerir.

İlkokulda çocuğunuz, orta öğrenimde daha fazla ilerlemek için bir temel oluşturan birçok okumayazma becerisi öğrenir. 6. Sınıf, öğrencileri orta öğrenimin istemleri için hazırlar.

Orta öğrenimde daha birçok öğretmen çocuğunuza farklı derslerde eğitim sağlayacaktır. Her orta öğrenim dersinin kendi okumayazma gerekleri vardır. Örneğin, Fen Bilgisi (Science) dersinde bir deneyi yazmak, Tarih (History) dersinde bir olayı yazmaktan oldukça farklıdır. Ders öğretmenleri, okumayazmayı her derste nasıl kullanması gerektiği konusunda çocuğunuza yol gösterecektir.



## Aritmetik nedir?

Aritmetik, evde, işyerinde ve toplum yaşamına katılmak için günlük yaşamda matematik bilgisini kullanabilme yeteneğidir. Tahminde bulunurken, ölçerken ve grafik, metin ve tablolarda sunulan bilgileri yorumlarken matematiksel bilgiyi uygulamaya sokmayı içerir.

Okulda her ders aritmetiğin belirli öğelerini kullanabilir. Coğrafya'da (Geography) bir grafik çizmek, Tarih'te (History) bir zaman çizgesi geliştirmek ve Yiyecek Teknolojisi'nde (Food Technology) bir malzemeyi doğru olarak ölçmek, derslerde aritmetiğin kullanım örnekleridir.

Aritmetiğin değişik öğeleri tüm derslerde öğrenimi destekler. Bu öğeler şunlardır:

- hesaplamalar yapmak ve basit sayısal problemleri çözmek
- tahmin etmek ve ölçmek
- grafikleri ve tabloları okumak ve yaratmak
- grafik olarak sunulan bilgileri eleştirel olarak yorumlamak.

Çocuğunuzun okumayazma ve matematikte gelişmesini destekleyebilmeniz için günlük deneyimler aracılığıyla birçok fırsat bulunmaktadır. Bu fırsatlar, çocuğunuzun okuldaki tüm öğrenimi ve ilerlemesi için yararlı olacaktır.



## İşte, çocuğunuzun desteklemede size yardımcı olacak kimi düşünceler:

### Evde

Ev ortamı, aritmetik ve okumayazmayı geliştirmek için birçok fırsat sağlayabilir:

#### Aritmetiğe ilişkin düşünceler:

- Evde aritmetik öğrenimini nasıl teşvik edebilirsiniz? Çocuğunuzun, şu işlerde yardımcı olması için teşvik edebilirsiniz:
  - ev veya bahçe yenilemeleri
  - bir sebze bahçesi oluşturmak
  - bir köpek kulübesi veya bir evcil hayvan için yuva yapmak
  - *Kendi kendine* yapma parçalarını bir araya getirmek
  - mozaik döşemek veya yaratmak.
- Çocuğunuzdan, bir arabayı yıkarken kullanılan su miktarını ve masrafını tahmin etmesini isteyin. Araba yıkama tesisleri daha mı ucuz gelir?
- İlaçlarda olduğu gibi, ölçümleri veya sayıları doğru saptamanın yaşamsal olabileceği durumları tartışın. Yüksek düzeyde doğruluğun gerekmeyebileceği diğer durumları düşünün; örneğin, bir armağan için ne kadar paket kağıdı gerekebileceği.
- Çocuğunuzun, makul derecede doğru ölçümü gerektiren bir tarif veya yemeği hazırlamada yardımcı olmaya çağırın. Tarifi dört kişilikten altı kişiliğe değiştirirken gereken miktarları hesap etmede yardımcı olmasını çocuğunuzdan isteyin.
- Gazete yazıları çoğu kez grafikler ve tablolar içerir. Bunlar, bilginin grafik veya tablo içinde sunulmasının okuyucuyu nasıl etkileyeceğini tartışmak için fırsatlar sağlar. Spor, hava durumu, ekonomi, arabalar ve müzik, bilgilerin çeşitli biçimlerde sunulduğu konulardır.
- Elektrik ve su faturalarınızı çocuğunuzla tartışın. Bunlar sık sık yorumlanması gereken grafikler içerir. Grafiklerde gösterilen miktarları azaltmak için evde neler yapabileceğinizi tartışın.
- Yaklaşık, aşağı yukarı, hemen hemen gibi sözcükler hakkında konuşun. Bu sözcüklerin değişik zamanlarda niçin kullanıldığını tartışabilirsiniz.

## Okumayazmaya ilişkin düşünceler:

Aileler güçlü örneklerdir. Çocuğunuzun sizi şunları okurken, araştırırken, yazarken ve izlerken görmesine olanak sağlayın:

- gazeteler, tarifeler, TV dergileri, reklam kağıtları, etiketler, yönergeler, işaretler, haritalar
- filmler, belgeseller, bilgisayarlar, ATM ekranları
- eve gönderilen malzemenin okunabilirliği üzerinde görüş belirtin; örneğin:

*'O yönerge broşürü çok yardımcı oldu.' Bu şema bana ... nasıl yerine takabileceğimi gösteriyor.' 'Dükkanı bulup bir katalog isteyebilmen için bir harita çiziyim.' 'Bu yazı falanca sporcu/takım hakkında diyor ki... Okuyup ne anladığınızı bana anlatmak ister misin?'*

## Etkinlikler:

- İngilizce'den başka bir dil konuşuyorsanız, çocuğunuzla kendi dilinizde konuşun ve okuyun. Ana dilin korunması önemlidir.
- Çocuğunuza ve onunla birlikte okumayı sürdürün. Bu, özellikle daha güç kitaplar ve dergiler için çok uygundur.
- Evde çocuğunuzun okumak için ilgileneceği çeşitli malzemeler var mı: film, çizgi romanlar, moda ve spor dergileri? Armağan olarak, sevilen bir dergiye abone etmek iyi bir düşünce olabilir. Ya da bölgenizdeki kitaplıktan ödünç dergiler alın.
- Çocuğunuza, yazılı ve elektronik başvuru malzemelerini (sözlük, kavramlar dizini, ansiklopedi) etkili bir şekilde kullanması ve yolunu bulması için yardımcı olun. Şunların nasıl kullanılacağını tartışın: bir dizin, içindekiler sayfası, doğru sözcüğe gereksindiğinizde bir kavramlar dizininde sözcüğün kaç tane eşanlamlısı ve ince yorumunun bulunabileceği.
- Çocuğunuzun çok farklı malzemeler okuması için teşvik edin: gazeteler, dergiler, internet, münler, paketler, broşürler. (Okuma konusunun izlenmesi gerekebilir.)
- Nitelikli çağdaş ve klasik şiir okunması büyük keyif verici olabilir. Şairler tarafından incelenen kavramlar okuyucuların kendilerinin ötesinde düşünmesini olanaklı kılar.
- Çocuğunuzdan bir ödevi yapma planlarını, düşüncelerini ve gereken zamanın ne olabileceğini size göstermesini isteyin.
- Çocuğunuz sözlü sunumların provasını ailenin önünde yapıp görüş bildirilmesini isteyebilir mi?
- Çocuğunuza, verilen bir görevi yerine getirmek üzere, örneğin bir raporu veya işlemi yazmada yardımcı olun. Bir organizatör (örneğin bir akıl haritası) kullanmak çoğu kez yararlı bir başlangıç noktası olur. Bir tarifenin kaydedilmesini isteyebilirsiniz (bir işlem). Kimi çocuklar, odalarını temizlemek için açık yönergelere gereksinim duyarlar: yapılması gerekenleri ve bunların hangi sırayla yapılmalarının gerektiğini yazmasını isteyin.

## Dükkanlarda veya sinemalarda

### Aritmetiğe ilişkin düşünceler:

- Okullarda birtakım matematik işlemlerinin nasıl öğretildiğini anlatmak için 'akıldan hesaplama' (mental computation) terimi kullanılır. Bu, aritmetik sorularının yanıtlarının kafanızdan çabuk ve doğru bir şekilde çözülmesi ile ilgilidir. Alışveriş sırasında yararlı bir beceridir. Çocuğunuzu:
  - kimi maddelerin toplam fiyatını, kasaya varmadan önce, hesap makinesi kullanmadan hesaplaması
  - satın alırken, paranızın karşılığında en iyi alışverişi nasıl yapacağınıza karar vermek için, indirimli maddelerin kesin fiyatlarını hesaplaması
  - iki malın toplam fiyatına bakarken, örneğin 'ikinci parça yüzde 50 ucuz' ve 'bir tane satın alın bir tane bedava olsun' gibi sözlerin gerçekte ne anlama geldiği hakkında düşünmesi için çocuğunuzu teşvik edin.
- Çocuğunuzu reklamlar hakkında soru sorması için teşvik edin; örneğin, bir satış tabelası 'Yüzde 70'e varan ucuzluk' diyorsa bu, herşeyin yüzde 70 ucuz olduğu anlamına mı gelir yoksa kimi parçaların yüzde 30 daha ucuz olup birkaç tanesinin yüzde 70 ucuz olacağı anlamına mı? Bu tür bilgiler dükkan sahibinin amacıyla bağlantılıdır.
- Çocuğunuz yeni, pahalı bir madde satın almak istiyorsa, ondan fiyatları karşılaştırmasını isteyin. Ayrıca, ilk fiyatını, tamir masraflarını, parçaların yenilenmesini ve sürekli yapılması gereken masrafları göz önüne almasını isteyin.
- Çocuğunuzdan meyve ve sebze tartması için, oradaki teraziyi kullanmasını ve o maddenin fiyatını tahmin etmesini isteyin. Çocuğunuz oradayken siz de bunu yapın.
- Önceden paketlenmiş yiyecek maddelerinin besinsel içeriklerini, özellikle doymuş yağı, karşılaştırın. Bu bilgiler genellikle paketin üzerinde ondalık sayılar ve yüzde şeklinde sıralanır.
- Yiyecek maddelerinin reklamında kullanılan sayısal bilgiler ve şirketin bu bilgileri niçin belirli bir şekilde göstermeyi seçtiği hakkında konuşun.

### Gençlik sorunlarının iletişim ve çözümlemesi için temel oluşturabilecek okumayazma düşünceleri:

- Bir film yapımcısının veya yazarın niçin bir filmi, yazıyı veya oyunu belirli bir şekilde yarattığını tartışın. Amaç neydi? Hedef kitle kimdir? Ne gibi düşünce veya görüşler sunulmaktadır?
- Karikatürcülerin bir şeyi gerçekçi veya gerçeğe uygun şekilde çizmeden nasıl aktardığı konusunda konuşun.
- Televizyon reklamlarını, belgesellerini veya filmlerini tartışın. Altta yatan mesajın ne olduğu ve yaratıcıların gerçekte neler söylemeye veya satmaya çalıştığı hakkında konuşabilirsiniz.
- Çocuğunuzdan, bir film, yazı veya metin hakkındaki yorumunun, filme veya yazıya ve kendi bilgi ve deneyimine başvurarak, haklılığını savunmasını isteyin.



## *Seyahat ederken*

Bir araçta geçirilen zaman hem eğlendirici hem de eğitsel olabilir.

### **Aritmetiğe ilişkin düşünceler:**

- Bir yolculuğu planlarken veya seyahat sırasında yardımcı olması için çocuğunuzdan haritaları veya yol rehberlerini kullanmasını ister misiniz? Çocuğunuz sadece gidilecek yönler değil, aynı zamanda uzaklıklar, hız ve yolculuğun alacağı zaman hakkında da düşünmüş olur. Bu ayrıca çocuğunuzun haritalar üzerindeki ölçekleri kullanmasını da gerekli kılar.
- Katettiğiniz mesafeyi ölçen gerecin doğruluğunu kontrol etmek üzere, yolda çocuğunuzun yol işaretlerini okumanıza yardımcı olmasını sağlama fırsatını da yakalayabilirsiniz.
- Otobüs, tren ve vapur yolculukları, tarifeleri okuyup tartışmak için fırsatlar sağlar.
- Yakıt tüketimini, giderini ve tasarrufunu da tartışabilirsiniz.

### **Okumayazmaya ilişkin düşünceler:**

- Radyodaki haber yayınlarını veya bir söyleşi programını çocuğunuzla birlikte dinleyin ve sözü edilen konuları tartışın.
- İlan tahtalarındaki reklamları ve etkilerini tartışın. Amaç neydi? Ne tür düşünceler ve görüşler sunulmaktadır?



## Spor ve hobiler

Çocuğunuzun ilgi duyduğu şeylerin çoğu ölçüm becerilerini ve hesap yapmayı içerir.



### Aritmetiğe ilişkin düşünceler:

- Spor karşılaşmalarını izlerken oyunun sayı alma yönlerini tartışın. Örneğin kriket, puan oranları, ortalama, açılar, konum ve grafikler için uygundur.
- Çocuğunuz yüzme ve atletizm karşılaşmalarında saat tutan kişi olmaya ilgi duyabilir. Çocuğunuza, devir zamanları veya zamanları karşılaştırmak üzere hız için nasıl kronometre kullanılabileceğini gösterebilirsiniz.
- Çocuğunuz araba, tren ve uçak modellerini yapmaya ilgi duyuyor mu? Gerçek boyutlarıyla modelin ölçek veya boyutlarını karşılaştırma fırsatını kullanın.
- Dikiş dikmek, karalama defterine yapıştırma yapmak, kanaviçe işlemek, goblen yapmak ve yorgan yapmak, ölçüm ve model unsurlarını içerir.
- Çocuğunuz evin çeşitli bölümlerinde ısıyı ölçebilir. Özel bir nedenle alıp bir yana saklamak için satın almak istediğiniz çikolatayı koymak üzere en soğuk yerin neresi olduğunu sorabilirsiniz. Maydonoz veya Frenk soğanı gibi şifalı bitki tohumları ekmek istiyorsanız, en uygun yer neresi olabilir? (Çocuğunuz bunu üç değişik türde tohumla yaparsa, tohumların her gün ne kadar büyüdüğünü ve büyüme hızı ile ısının etkisini saptamak için ısıyı ölçebilir. Çocuğunuz, açıkça görebilmek için sonuçları bir tabloya veya grafiğe yerleştirebilir.)

### Okumayazmaya ilişkin düşünceler:

- Çocuğunuz spordan zevk alıyor mu? Belirli oyuncular, karşılaşmalar veya kurallar hakkında araştırma yapabilir. Kurgusal olmayan malzemeler seçmek için çocuğunuzun bölgenizdeki kitaplığa götürmeyi düşünün veya bir bilgisayardaki farklı arama motorlarını kullanarak nasıl araştırma yapabileceğini çocuğunuza gösterin.
- Bir etkinliğin sürecini anlatarak dinlemeyi geliştirin. Örneğin, bir tarifeyi sesli olarak okuyun; bir teşekkür mektubunun nasıl yazılacağını anlatın; bir şeyin nasıl monte edilebileceğini anlatın; bir oyunun kurallarını anlatın.
- Çocuğunuzun bir hobiye ilişkin yazı yazmayı planlamaya ve en iyi niteliğe sahip olduğu konusunda tatmin olmadan önce tasarlamaya, incelemeye, düzeltmesini yapmaya ve basıma hazırlamaya özendirin.



## Çocuğunuzun düşünme becerilerini geliştirmek

Evinizde eleştirel düşünceyi benimsemeyi düşünün:

- Daha derin düşünceyi gerektiren sorular ve dil kullanın. *Karşılaştır, çözümle, öngör, örnek ver* gibi sözcükler konuşmaları ilerletir.
- Çocuğunuza, genelleme yapmak yerine kesin sözcükler kullanması için yardımcı olun.
- Bir durum, olay veya konuya başka birinin bakış açısından bakmayı özendirin.
- Siz çözüm getireceğinize bunu çocuğunuzdan isteyin. Bir durum veya konu hakkında çocuğunuzdan kendi düşüncesini belirtmesini isteyin.
- Düşünmeyi özendiren anlatılar kullanın: *Niçin ..... seçtiğini anlamama yardımcı ol veya (sinemaya, pikniğe) giderken yanımıza neler almamız gerekir?*



## Daha fazla bilgi için:

- çocuğunuzu evde desteklemede yardım için onun öğretmeni ile görüşün.
- okulunuzun internet sitesini ziyaret edin.
- Aborjin eğitimi hakkında şu siteyi ziyaret edin: [http://www.dest.gov.au/sectors/indigenous\\_education/default.htm](http://www.dest.gov.au/sectors/indigenous_education/default.htm)
- Eğitim Kurulu'nun internet sitesini ziyaret edin: <http://www.dest.boardofstudies.nsw.edu.au>
- okulunuzun sistem sitesini veya NSW Department of Education and Training sitesini ziyaret edin: <https://www.det.nsw.edu.au>
- spor ve hobiler hakkında daha fazla bilgi bölgenizdeki kitaplıkta bulunabilir.
- Daha fazla araştırma için değişik internet sitelerini bulmak üzere bir arama motoru kullanın.

■ Katolik Okulları Anababaları Konseyi  
(Council of Catholic School Parents)  
Telefon (02) 9390 5339  
Faks (02) 9390 5299  
danielle.cronin@ccsp.catholic.edu.au

■ Okul Aile Birlikleri Federasyonu  
(Federation of Parents and Citizens'  
Associations of NSW)  
Telefon 1300 885 982  
Faks (02) 9080 2364  
mail@pandc.org.au

■ NSW Anababalar Konseyi (NSW Parents' Council)  
Phone (02) 9955 8276  
Fax (02) 9954 4429  
office@parentscouncil.nsw.edu.au



Okumayazma ve aritmetik hakkında, internet ortamında altı dilde (Arapça, Çince, Korece, İspanyolca, Türkçe ve Vietnamca), [www.nlnw.nsw.edu.au](http://www.nlnw.nsw.edu.au) adresinde ayrı ayrı broşürler mevcuttur.

[www.nlnw.nsw.edu.au](http://www.nlnw.nsw.edu.au)



## An Australian Government Initiative



Funded by grants from the Australian Government Department of Education, Science and Training as part of National Literacy and Numeracy Week.